

2005. aasta majandusaruanne

Ülevaade: uue tööprogrammi alustamine

1. Muutuste seire ja mõistmine

2. Tulemuslikkuse uurimine

3. Teabevahetus ning ideede ja kogemuste jagamine

4. Oma panuse hindamine

5. 2005. aasta tähtsaimad üritused

Ülevaade: Uue tööprogrammi alustamine

2005. aastal alustas fond uut nelja aasta tööprogrammi aastateks 2005–2008. Fond alustas uut programmi „Parem töö ja parem elu muutuvus Euroopas” energiliselt ja ambitsioonikalt. Tööprogramm hõlmab mitu uurimisprojekti, mille eesmärk on kajastada programmi nelja põhiteemat: paremat ja ulatuslikumat tööhõivet, töö ja isikliku elu vahelise tasakaalu loomist, osaluse ja partnerluse soodustamist ning sotsiaalse ühtekuuluvuse kujundamist. Aasta lõpu suursündmuseks oli fondi uue direktori Jorma Karppineni ametisse määramine: ta võttis ametiposti üle detsembris.

Et anda oma panus Euroopa tasandi debatti, koostas fond kirjaliku pöördumise Euroopa Komisjoni demograafiliste muutuste rohelise raamatu jaoks. Lisaks kasutas regioonide komitee oma arvamuste esitamiseks tööalase restruktureerimise ja demograafiliste muutuste kohta fondi eriteadmisi, mis oli 2005. aastal välja arendatud koostööstrateegia tulemuseks. Jätkates 2004. aastal alustatud tava, korraldas fond Brüsselis teabevahetusseminari, kus osalesid Euroopa Liidu liikmesriikide alaliste esindajate hulka kuuluvad sotsiaalsaadikud ning samuti ühineja- ja kandidaatriikide esindajad. Aasta jooksul arendati koostööd ka Euroopa Parlamendiga, peamiselt mitmesuguste ürituste ja ettekannete raames, mis puudutasid selliseid teemasid nagu muutuste restruktureerimine ja juhtimine ning töötingimused ja töö kvaliteet.

2005. aastal oli oluliseks tegevuseks fondi huvirühmadega kontaktide loomine. Kampania „Elukvaliteet Euroopas” ringreisiprogrammi raames külastati kuut riiki – Austriat, Hispaaniat, Irimaad, Rootsit, Sloveeniat ja Ungarit – ning selle käigus toimusid kahepoolsed arutelud, kus osalesid valitsuste ja sotsiaalpartnerite esindajad. Need visiidid, mis loovad hea võimaluse kohtuda fondi huvirühmadega ja tutvustada fondi praegusi uuringuid, jätkuvad ka 2006. aastal. Euroopa elukvaliteedi uuringu tulemuste tutvustamine leidis olulist vastukaja nii kohalikus kui ka Euroopa meedias, jõudes ajalehtede, raadio ja televisiooni kaudu umbes kuue miljoni inimeseni.

2005. aastal jätkus ettevõtete uurimisprojekt, mille sisuks on tööaja ning töö ja isikliku elu vaheline tasakaal, kusjuures andmete kogumist laiendati kuude uude liikmesriiki ning samal ajal jõuti projektiga ka aruannete esitamise ja analüüsi faasi. Enne aasta lõppu esitati pressile ja avaldati Internetis uuringu esimesed tulemused.

Arvestades seda, kui mitmes eri riigis ja keeles nimetatud uuring läbi viidi, otsustas fond tellida välise kvaliteedikontrolli, et jälgida projekti kulgu ja saada nõu kogu projekti kestel. See tagas, et uuring viidi läbi rahvusvaheliste sotsiaaluuringute hea tava järgi.

2005. aastal jätkas fond väljaannete avaldamise intensiivistamist, et tagada õigel ajal täpsete uurimistulemuste kättesaadavus, mis oleks oluliseks infoallikaks avalike arutelude ja poliitika kujundamise jaoks nii Euroopa Liidu kui ka liikmesriikide tasandil. 2005. aastal ilmus mitu olulist väljaannet, sealhulgas „Euroopa töösuhete sõnastik” (*European Industrial Relations Dictionary*), mis hõlmab tööhõive ja töösuhetepoliitikaga seotud 300 ristviidetega terminit, ning EurLIFE'i andmebaas, mis võimaldab Euroopa elukvaliteedi näitajatele lihtsat juurdepääsu. Väljaannete programmi raames avaldas fond 178 trükist, mis on 10% rohkem kui 2004. aastal. Lähtudes kasutajauuringu käigus saadud soovistest, kujundati 2005. aastal ümber fondi koduleht *Eurofound*, parendades lehel otsingu- ja liikumisvõimalusi. Veebileht on fondi põhikanaliks, mille kaudu tutvustatakse uuringuid ja avaldatakse tulemusi. Pärast lehekülje uuendamist tõusis kasutuskordade arv märkimisväärselt.

Oktoobris ilmus fondi uue ajakirja *Foundation Focus* esimene number, mis oli pühendatud tööalase restruktureerimise teemale. Igas numbris on kavas käsitleda mõnda päevakajalist Euroopa Liidu sotsiaalsest ja majanduslikust aspektist tähtsat teemat, mille kohta avaldatakse artikleid erinevatest vaatenurkadest. Põhieesmärgiks on osaleda nii Euroopa kui ka siseriiklikul tasandil aruteludes Euroopa elu- ja töötingimuste tähtsatel teemadel.

Fondi juhatuses toimus 2005. aastal mitmeid muutusi, mis on dokumenteeritud nõukogu määruses (EMÜ) nr 1365/75, mis uuendab ja muudab fondi algupärast juhtimissüsteemi. Kehtestati uued juhtimisreeglid, peamiselt selleks, et tulla toime fondi otsustusorgani laienemisega, mille on tinginud Euroopa Liidu laienemine. Säilitades küll kolmepoolse struktuuri, nimetati endine haldusnõukogu ümber juhatuseks ning peale iga-aastaste rühmakoosolekute tullakse kokku ainult üks kord aastas. Peale selle on otsuste tegemisel bürool endisest rohkem sõnaõigust. Fondi efektiivset toimimist kajastavaks positiivseks näitajaks on tõsisasi, et sarnaselt 2004. aasta rekordiga täideti 100-protsendiliselt ka 2005. aasta eelarve.

2005. aastal intensiivistas fond jõupingutusi, et rakendada töövaliteedi ja -hõive, töösuhete ja restruktureerimise valdkonnas teabe edastamise ja analüüsimise uus meetodika. Fondi kolme seirevahendit – Euroopa Töösuhete Vaatluskeskust (EIRO), Euroopa Töötingimuste Seirekeskust (EWCO) ja Euroopa Restruktureerimise Kontrollkeskust (ERM) – hakkab teabe ja uudistega varustama uus, 30 Euroopa riiki hõlmav uurijate võrgustik. Alates 2006. aasta maist rakendatava restruktureeritud tööviisi eesmärgiks on saavutada fondi eri osakondade suurem sünergia ja vältida menetlustes ja sisulises tegevuses osalisi kattumisi, mida praegu eri võrgustike vahel esineb. Uuendust peeti ka heaks vahendiks, kuidas tulla tõhusamalt toime kasvavate nõuetega ja fondi kasutajate arvu suurenemisega pärast laienemist. Uuel võrgustikul on tähtis osa ka riigisiseste poliitiliste aruteludeni jõudmisel ja fondi teadmiste edastamisel avalikkusele.

Aasta jooksul alustati ka inimressursi arendamise programmi teist faasi, mis on mõeldud tulemusjuhtimises kaasavama ja läbipaistvama lähenemise saavutamiseks. Nimetatud tegevuse tegelikuks eesmärgiks on pakkuda fondi töötajatele paremaid võimalusi ja tagada nende tõelise potentsiaali väljaarendamine. 2005. aastal võttis fond kasutusele ka Euroopa ühenduste hiljuti muudetud personalieeskirjad, et ühtlustada oma töötajate õigused ja kohustused teistes Euroopa Liidu asutustes kehtivate õiguste ja kohustustega.

Muutuste seire ja mõistmine on üks fondi 2005.–2008. aasta tööprogrammis määratletud kolmest põhiülesandest. Muutusi jälgitakse üleeuroopaliste teabevõrgustike kaudu, tuginedes teabele, mida edastavad eri liikmesriikidest vastutavad ametiasutused, ning viies läbi ulatuslikke, kogu Euroopat hõlmavaid uuringuid. Võrgustike kaudu kogutakse teavet nii liikmesriikides kui ka ühineja- ja kandidaatriikides. Uuringutega kogutakse andmeid 25 liikmesriigi ja paljude teiste riikide kohta mitmesugustel teemadel, mis on seotud fondi tegevuse nelja põhiteemaga. Teabe edastamiseks on olemas veel kaks lisaallikat: Interneti-andmebaas EurLIFE, mis sisaldab statistilist teavet Euroopa kodanike elukvaliteedi kohta, ning Interneti-terminibaas „Euroopa töösuhete sõnastik”.

Võrgustikud

Fondi seiretegevuses on kesksel kohal kolm võrgustikku: Euroopa Töösuhete Vaatluskeskus (EIRO), Euroopa Restruktureerimise Kontrollkeskus (ERM) ning Euroopa Töötingimuste Seirekeskus. Nimetatud võrgustike veebipõhine aruandlus- ja analüüsisüsteem on fondi sihtrühmade jaoks endiselt kasulik, asjakohane ja usaldusväärne teabeallikas. 2005. aastal olid võrgustike tegevuse tähtsündmusteks uurimislade laiendamine, et hõlmata rohkem riike, ning uue, 2006. aasta märtsis tegevust alustava konsolideeritud teabevõrgustiku ettevalmistamine.

Euroopa Töösuhete Vaatluskeskus

2005. aasta oli EIRO kaheksas tegutsemisaasta ning keskuse Interneti-andmebaas oli üha vaatluskeskuse sihtrühmade – sotsiaalpartnerite, valitsuste, Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamendi ja Euroopa teiste asutuste peamine uudiste ja analüüside allikas. EIRO andmebaasi kasutati endiselt väga palju, keskmine kasutuskordade arv kuus suurenes 11%: 2004. aastal oli nende arv 176 088 ning 2005. aastal 195 554.

Koostöös Euroopa Komisjoniga anti välja aruanne „Töösuhete areng 2004. aastal” (*Industrial relations developments in 2004*). See annab võrdleva ülevaate nii riigi- kui ka Euroopa Liidu tasandil aasta tähtsaimatest töösuhetealastest sündmustest ja probleemidest. Aruandes esitatakse ka Euroopa sotsiaalse dialoogi ja tööhõiveseaduste ja -poliitika üldjooned ning uuritakse teemasid, mis kuuluvad kollektiivlääbirääkimiste alla: palk, tööaeg, töö turvalisus, võrdsed võimalused ja koolitus. Veebis avaldati kaheksa võrdlevat uurimust ja kuus temaatilist tutvustust, samuti kirjeldati võrdlevalt uuendusi kogu Euroopa tööaja- ja palgavaldkonnas.

2005. aasta algul viidi EIRO veebilehe kohta läbi kasutajauuring, millele andsid oma hinnangu veebiekspertid ning kontrolliti selle kasutatavust. Kasutajauuringu tulemused olid üldjoontes positiivsed ning näitasid, et kasutajad hindavad veebilehel oleva teabe kasulikkust ja usaldusväärsust kõrgelt. Kasutajad märkisid, et vaja oleks täiustada otsingufunktsioone, ning praegu viiaksegi nimetatud valdkonnas parandusi sisse.

Veebiekspertide hinnangu eesmärk oli saada teavet selle kohta, kui tõhusalt EIRO teenindab oma põhikasutajaskonda. Uuringu osana peeti juulis Brüsselis koosolek, kuhu olid kutsutud sotsiaalpartnerite, Euroopa Liidu asutuste, ekspertide ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindajad. Kokkukutsutud arutasid üksikasjalikult EIRO põhikasutajaskonnale pakutavate teenuste kvaliteeti ning seda, kuidas neid teenuseid parendada ning tõsta artiklite ja uurimustööde kvaliteeti, samuti muid hetke ja tuleviku väljakutseid.

Euroopa Restruktureerimise Kontrollkeskus

Euroopa Restruktureerimise Kontrollkeskuse (ERM) jaoks oli 2005. aasta neljas tegutsemisaasta. ERM-i eesmärgiks on anda ülevaade Euroopa ettevõtetes toimuva restruktureerimise ulatusest ja sellest, kui palju töökohti selle tulemusena tekib või kaob. Teavet antakse restruktureerimise üksikjuhtumite kohta, kuid esitatakse ka statistilisi kokkuvõtteid, võrreldes riike, sektoreid või restruktureerimise viise. ERM-i vastutavad ametiasutused jälgivad kohalikku ajakirjandust iga päev, et hankida teavet ettevõtete restruktureerimise kohta. 2004. aastal tegutses ERM ainult 18 riigis, 2005. aastal kontrollkeskuse tegevusala laienes, kaasates Euroopa Liidu kõik 25 liikmesriiki ning ühinejariigid Rumeenia ja Bulgaaria.

2005. aasta lõpuks sisaldas ERM-i andmebaas teavet 3781 restruktureerimisjuhtumi kohta, neist 1555 lisati eelmisel aastal. Üks huvitavaid avastusi oli, et 40% registreeritud juhtudest oli äritegevuse laiendamine, mille tulemusena tekkis uusi töökohti juurde. 2004. aastal kuulus sellesse kategooriasse vähem kui 20% juhtumitest. Kuigi 2005. aastal loodi juurde 370 000 uut töökohta, kaotati registreeritud andmete järgi restruktureerimiste tulemusena 520 000 töökohta. Aasta jooksul avaldati neli väljaande *ERM quarterly* numbrit: Interneti-ajakirjas analüüsitakse teatud sektorites täheldatud suundumusi ning igas numbris keskendutakse ühe riigi ja kahe ettevõtte restruktureerimistegevusele.

Arvestades kasutatavat metoodikat, annavad ERM-i esitatud näitajad Euroopa ettevõtete restruktureerimistegevusest üksikasjaliku ja täieliku pildi asemel pigem üldiste suundumuste ülevaate. Andmete kogumisel annavad loomulikel põhjustel tooni suured rahvusvahelised ettevõtted, sest väikeste ja pisiettevõtete tegevust uuringutesse ei kaasata. Peale selle esineb paratamatult ka andmelünki, sest registreeritakse üksnes ettevõtete teadeanded, mitte tegelikult kaotatud töökohad, kuid pärast töötajate ja ametiühingutega peetud läbirääkimisi ei pruugi ettevõtte avalikustatud plaani tegelikult ellu viia. Fondi Euroopa Muutuste Seirekeskusel (EMCC) on kavas uurida, kuidas 2006. aastal selliste lünkade tekkimist vältida, kasutades ERM-i tulemuste kinnitamiseks statistilisi ja halduslikke andmeid.

Euroopa Töötingimuste Seirekeskus

Euroopa Töötingimuste Seirekeskus (EWCO) alustas 2005. aastal teist tegevusaastat. EWCO on oma olemuselt töö kvaliteedi ja tööhõivega seotud teemade veebipõhine teabeallikas. Seirekeskuse kohalike vastutavate ametiasutuste võrgustik edastab oma riigi töötingimustega seotud uuringutulemuste kohta regulaarselt uudiseid ja aruandeid ning esitab teatavate teemade kohta ka võrdlevaid analüüse. 2005. aastal laiendati võrgustikku, et kaasata tegevusse neli uut vastutavat ametiasutust Bulgaariast, Ungarist, Ühendkuningriigist ja Rumeeniast ja selle tulemusena kuulub võrgustikku nüüd kokku kuusteist riigi taseme vastutavat ametiasutust ja üks Euroopa Liidu tasandi vastutav ametiasutus.

2005. aastal avaldas EWCO vastutavate ametiasutustega ühiselt koostatud aruandeid spetsiifilistel teemadel. Kajastatud teemade hulka kuulusid tööga seotud stress, pereelu ja täiskohaga töötamise ühendamise ning tööalase konkurentsivõime koolituse mõjud. Peale selle andis EWCO välja ka kaksteist uut riigitaseme uuringute andmete aruannet. Need põhinevad riikide töötingimuste uuringutel ja täiendavad fondi Euroopa Liidu tasandi uuringute andmeid. Samuti on need Euroopa töötingimuste uuringu edasiste küsitluste jaoks väärtuslikuks metoodiliseks aluseks. Lisaks ilmus 2005. aastal ka EWCO „Euroopa Liidu töötingimuste 2004.–2005. aasta ülevaade” (*Annual Review of Working Conditions in the EU: 2004–2005*), milles esitatakse juriidiliste ja poliitiliste arengusammude üldjooned ning uuritakse töökohtadega seotud suundumusi.

Uuringud

Fondi kolme ulatusliku ja võrdleva uuringu – Euroopa töötingimuste uuringu, Euroopa elukvaliteedi uuringu (EQLS), tööaega ning töö ja isikliku elu tasakaalu puudutava ettevõtete uuringu – eesmärgiks on kindlaks teha Euroopa kodanike elu- ja töötingimuste põhiprobleemid ja suundumused. Pärast laienemist on uuringute sihtala laienenud, et hõlmata nii uusi liikmesriike kui ka kandidaat- ja ühinejariike. 2005. aastal koguti andmeid Euroopa töötingimuste neljanda uuringu jaoks, jätkati Euroopa elukvaliteedi esimese uuringu andmete analüüsi ning laiendati andmete kogumist ettevõtete esimese uuringu jaoks, kaasates küsitluse veel kuus uut liikmesriiki.

Euroopa töötingimuste uuring

Euroopa töötingimuste neljanda uuringu jaoks toimus andmete kogumine 2005. aasta septembris ja novembris, esialgseid tulemusi on oodata 2006. aasta teiseks kvartaliks. Kokku osales uuringus 32 riiki, nende seas Euroopa Liidu kõik 25 liikmesriiki, ning kokku küsitleti Euroopa 29 648 töötajat.

Uuring, mida on eelnevalt läbi viidud 1990., 1995. ja 2000. aastal, annab Euroopa 2005. aasta töötingimustest väärtusliku ülevaate ning näitab, millised on olnud töajajõudu ja töötingimusi mõjutanud muutused viimase 15 aasta jooksul. Nimetatud uuring on Euroopa poliitikakujundajatel ainuke allikas, mis sisaldab paljude tööelu oluliste näitajate kohta ühtlustatud andmeid. See korvab tõsiasja, et paljudes riikides puuduvad vastavad riikliku tasandi andmed, ning loob aluse rahvusvaheliseks võrdluseks.

Neljanda küsitlusuuringu põhiteemad on samad kui eelnevatelgi uuringutel: tööaeg, tööst tulenevad psühhosotsiaalsed ohud ning töökorraldus. Fondil on nende teemade kohta nüüdseks olemas ainulaadne kogus eri ajajärgudest pärinevaid andmeid nii Euroopa, riiklikul kui ka sektorite tasandil. Teatavate teemade puhul uurimisala 2005. aastal laiendati, et lisada juurde küsimusi, mis puudutavad töökohta, ületunnitöö määra ning tehtava töö mõtet ja sellest saadavat rahuldust. Samuti muudeti või laiendati küsimusi, mis puudutavad tööl tehnika kasutamist ja tööga seotud koolitust, sest need teemad on muutunud paljude töötajate jaoks üha tähtsamaks. Küsimustiku nimetatud muudatused ning uuringu kavandamisel, läbiviimisel ja andmete kogumisel tehtav kvaliteedijuhtimine peaksid tagama Euroopa töötingimusi käsitletavate tulevaste uuringute jaoks rikkalikuma koguse andmeid ning tugevama aluse.

Euroopa töötingimuste uuringu mõju on viieteistkümne aasta jooksul olnud märkimisväärne. Üks uuringu kõrge taseme tõendeid on fakt, et Norra ja Šveits, mis Euroopa Liidu liikmed ei ole, on ise finantseerinud selles projektis osalemist. Teiseks tõendiks on uuringul kogutud andmetele teadus- ja poliitikaväljaannetes viitamise ulatus ning peale selle on oluline näitaja veel see, kui palju on riiklikud ja rahvusvahelised organisatsioonid, sealhulgas Euroopa asutused, liikmesriikide valitsused, sotsiaalpartnerite organisatsioonid, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon ja Rahvusvaheline Tööorganisatsioon, esitanud uuringu andmekogule päringuid (2002. aastast peale 300 päringut).

Uuringu lõppeesmärkideks on pakkuda Euroopa 2005. aasta tööelu olukorrast täpne pilt, tagada Euroopa poliitikakujundajate jaoks usaldusväärsed andmed ning aidata Euroopa Liidul täita oma lubadust luua rohkem ja paremaid töökohti. Töötingimuste neljanda uuringu tulemuste kohta ilmuvad esimesed aruanded 2006. aastal. Uuringu tulemused võivad olulisel määral mõjutada Euroopa töötingimuste arutelu ja aidata kaasa töötingimuste kvaliteedi parendamisele.

Euroopa elukvaliteedi uuring

Euroopa elukvaliteedi esimene uuring (EQLS) toimus 2003. aastal ja hõlmas 28 riiki (Euroopa Liidu 25 liikmesriiki ja kolme kandidaatriiki). Uuring käsitleb mitmesuguseid teemasid: tööhõivet, sissetulekut, haridust, eluaset, perekonda, töö ja isikliku elu tasakaalu, eluga rahulolu ning ühiskonna kvaliteedile antavaid hinnanguid. 2005. aastal avaldati aruannete seeriana Euroopa elukvaliteedi uuringu andmete süvaanalüüs, kus käsitleti kolme järgmist valdkonda: sissetulekute ebavõrdsust ja vaesumist, pere-, töö- ja sotsiaalseid võrgustikke ning eluga rahulolu, õnnelikkust ja kuuluvustunnet. Neljas aruanne, mis puudutab eluaset ja kohalikku keskkonda, ilmub 2006. aastal.

Uuringu tulemusi edastati ettekannete kaudu riiklikel ja rahvusvahelistel üritustel, näiteks peeti mais Euroopa Nõukogu ekspertkomisjoni lapsi ja perekondi puudutaval koosolekul ettekanne „Euroopa demograafilised muutused ja nende perepoliitiline tähendus”. Märtsis esitati Taanis CBAF-i (*Center for Balance mellem Arbejdsliv og Familie-fritidsliv*), töö ja isikliku elu vahelise tasakaalu keskuse korraldatud rahvusvahelisel konverentsil töö ja isikliku elu tasakaalu puudutavaid tulemusi. Novembris aga esitati konverentsil „Euroopa sotsiaalse mudeli tulevik: Saksa vaatenurk”, mille korraldas Saksamaa pere-, vanurite-, naiste- ja noorteküsimuste ministerium, uurimistulemusi sissetulekute ebavõrdsuse ja vaesumise kohta.

Detsembris korraldas Berliini sotsiaalteaduste uurimiskeskus WZB (*Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung*) koos fondiga konverentsi, kus anti ülevaade Euroopa elukvaliteedi uuringu andmetel põhinevatest artiklitest. Konverentsi tulemusena ilmub peatselt elukvaliteedi probleeme käsitlevate teadusartiklite kogumik.

Elukvaliteedi kampaania ringreisi raames külastati aasta jooksul kuut pealinna: Viini, Budapesti, Madridi, Ljubljanat, Dublinit ja Stockholmi. Elukvaliteedi esimese uuringu lõpetab neli andmete süvaanalüüsi, mis avaldatakse 2006. aastal.

Praegu kasutatakse uuringu andmeid elukvaliteedi aruande koostamiseks Bulgaarias ja Rumeenias ning esimene Norras läbi viidud uuring (korraldati 2004. aastal, kasutades fondi uuringu küsimustikke) keskendub eelkõige just Euroopa puuetega inimeste elukvaliteedile.

Ettevõtete töötaja ning töö ja isikliku elu tasakaalu uuring

Tööaega ning töö ja isikliku elu tasakaalu puudutava esimese uuringu küsitlused viis fond läbi 2004. aastal endise EL-15 asutustes. 2005. aastal, kui saadi lisarahastust, kaasati uurimisse kuus 2004. aastal liitunud liikmesriiki: Küpros, Läti, Poola, Sloveenia, Tšehhi Vabariik ja Ungari. Läbi viidud uuring on täienduseks fondi varasematele tööaega puudutavatele andmetele ja uurimustele, mis keskenduvad peamiselt individuaalsetele töötajatele. 2005. aastal jõuti projekti analüüsimise ja aruannete koostamise faasi, mille tulemusena avaldati aasta lõpus veebis ka esimesed põhitulemused.

Kuue lisariigi uurimisel kasutati sedasama metoodikat kui esimeste riikide puhul. Uurimisüksuseks valiti asutus (kohalik piirkond) ning uuring hõlmas kõiki majandusvaldkondi, välja arvatud põllumajandus, ning oli rakendatav kõigis vähemalt kümne töötajaga asutustes. Lisaks sorditi vastused asutuse suuruse ja majandusvaldkonna järgi.

Uuringus keskenduti töötaja korraldusele, mis võib oluliselt kaasa aidata töö ja isikliku elu rahuldava tasakaalu saavutamisele. Töökorralduse aspektid, mida uuriti, olid järgmised: osaline tööaeg, pikendatud tööaeg, paindlik töögraafik (sealhulgas töötundide arvestamine), ületunnitöö, lapsepuhkus, järk-järguline ja enneaegne pensionile minek ning töö ja isikliku elu tasakaalu soodustavad meetmed.

Vastajad olid kõrgemad personalijuhid ning sõltumatud töötajate esindajad. Kokku küsitleti telefoni teel juhte rohkem kui 21 000 asutusest ning 25 protsendil juhtudest küsitleti ka sama asutuse töötajate esindajat. Kuues riigis, kus uuring viidi läbi 2005. aastal, lisati kaks taustaküsimust: küsiti, kas asutus kuulub kohalikule või välismaa omanikule ning kas asutus loodi turumajandusele ülemineku perioodil.

Integreeritud andmekogu põhjal (see hõlmab kõiki 21 riiki) alustati 2005. aastal aruannete koostamist ja analüüsi, mille tulemusena on 2006. aastal kavas esimese ülevaadet andva kirjeldava aruande avaldamine. Ülevaatlikule aruandele järgneb üksikasjalikumate aruannete sari, milles keskendutakse teatavale kindlale töökorraldusele (osalisele töötajale, pikendatud töötajale, lapsepuhkusele, enneaegsele ja järkjärgulisele pensionile minekule) ning milles analüüsitakse uuringu käigus kogutud andmeid ja suhestatakse need teiste oluliste uurimustega. Nimetatud aruanded peaksid olema kättesaadaval 2006. aasta teisest poolest alates.

Eurobaromeetri töö ja töölase liikuvuse uuring

2005. aastal jätkus Eurobaromeetri uuringute tulemuste analüüsi ja avaldamise valdkonnas Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadiga koostöö küsimustes, mis pakuvad fondile erilist huvi: info- ja arvutitehnoloogia kasutamine tööl, sotsiaalne kapital ning tööeluga seotud ajakasutus. Fond analüüsib Eurobaromeetri uuringuga töölase ja piirkondliku liikuvuse kohta kogutud andmeid, mille küsimustiku koostamises ta ka ise osales. Küsimustik koosneb umbes 50 küsimusest ja seda kasutati kõigis 25 liikmesriigis individuaalsete küsitluste vormis. Andmekogu sisaldab umbes 23 000 küsitlust. Nimetatud projekti tulemusena valminud aruanded on oluliseks abimaterjaliks nii 2006. aastal peetava Euroopa töötajate liikuvuse aasta korraldamisel kui ka Euroopa Komisjoni 2007. aasta sotsiaalse olukorra aruande jaoks (*Social Situation Report 2007*) kõigi kodanike liikuvuse sotsiaalse dimensiooni

peatüki ettevalmistamisel. Peale selle on aruanded abiks ka fondi edasistele üksikasjalikematele uurimustele, mis käsitlevad töö- ja elukutsealast liikuvust ning piirkondade ja riikide vahel toimuvat töötajate liikumist. Eesmärgiks on:

- kirjeldada üksikasjalikult Euroopas toimuvat geograafilist ja tööturualast liikuvust;
- analüüsida Euroopas ilmnevat liikuvuse ajendeid ja takistusi;
- tuvastada, millised on Euroopas liikuvuse skeemi majanduslikud ja sotsiaalsed mõjud.

EurLIFE

Fondi elukvaliteedi statistiliste näitajate andmebaas EurLIFE käivitati 2005. aasta juunis ning see hõlmab Euroopa Liidu 25 liikmesriiki ning Bulgaariat, Rumeeniat ja Türgit. Andmebaasi on koondatud avaldatud Euroopa Liidu allikatest ja fondi oma uuringutest parimad andmed, mis puudutavad rohkem kui 120 sotsiaalset näitajat, mis iseloomustavad elukvaliteedi 12 kategooriat: haridust, tööhõivet, keskkonda, perekonda, tervist, eluaset, rahulolu, puhkust, sissetuleku kaotust, turvalisust, sotsiaalset kaasatust ning transporti. See uus vahend võimaldab kasutajatel koostada graafikuid ja tabeleid omaenda nõuetele vastavalt ning aitab kaasa eurooplaste elukvaliteedi arengu ja suundumuste kindlakstegemisele.

<http://www.eurofound.eu.int/areas/qualityoflife/eurlife/index.php>

Euroopa töösuhete sõnastik

Euroopa töösuhete sõnastik on kergesti kasutatav Interneti-põhine teatmeteos, mis sisaldab Euroopa tasandil tööhõive ja töösuhete valdkonnas kasutatavate üldlevinud terminite põhjalikku kogu. Sõnastikus on ligi 300 tähestiku järjekorras esitatud märksõna koos määratluse ja kasutusseletustega ning viidetega Euroopa Liidu õigusaktidele ja kohtuasjadele. Määratlused võtavad arvesse Euroopa Liidu poliitika ja asutuste uusimat arengut, näiteks Euroopa põhiseaduse lepingut.

Sõnastik annab Euroopa töösuhete teooriast ja praktikast väärtusliku ülevaate, mis on mõeldud ametiühingute liikmete ja tööandjate organisatsioonide, riigiasutuste teenistujate ja rahvusvaheliste organisatsioonide ning teadlaste abistamiseks.

Sotsiaalpartnerid on Euroopa töösuhete sõnastiku üle juba heameelt väljendanud, hinnates seda kui väärtuslikku vahendit, mis aitab mõista töösuhteid Euroopa spetsiifilises kontekstis. Esimesed kasutajauuringud, mis kajastavad sõnastiku sisu, kvaliteedi ja teabe kättesaadavust, on olnud positiivsed.

Fondi tegevdirektor Willy Buschak tutvustas Euroopa töösuhete sõnastikku 30. novembril 2005. aastal ning esitlusel viibisid ka volinik Vladimír Špidla ja tulevane direktor Jorma Karppinen. Sõnastik on ingliskeelne ning on tasuta kättesaadav veebis, kusjuures sõnastikku uuendatakse regulaarselt.

<http://www.eurofound.eu.int/areas/industrialrelations/dictionary/index.htm>

Tähelepanu keskpunktis

Uuringute kvaliteedikontroll

Paljudes eri riikides ja rohkem kui kolmekümnes eri keeles või murdes läbiviidud uuringud esitavad teatavaid spetsiifilisi logistilisi ja organisatoorseid väljakutseid. Juba projekti algusfaasist peale oli fondi eesmärk läbi viia Euroopa 2005. aasta töötingimuste uuring rahvusvaheliste sotsiaalsete uurimuste hea tavaga kooskõlas.

Sellest lähtudes sõlmis fond kvaliteedi kindlustamise üksikasjaliku raamistiku loomiseks lepingu kvaliteedikontrolli välisspetsialistiga. Spetsialisti ülesandeks oli ka anda juhtööre pidevalt projekti igas faasis, alustades pakkumiste erinõuete koostamisest ja andmete kogumisest kuni lõpliku toimetamise ja korrastamiseni. 2005. aasta uuringu kvaliteedikontrolli jaoks kavandatud erielemendid on esitatud järgnevalt.

Küsimustiku ülesehitus

Uuringu küsimustiku väljatöötamisel osales rühm töötingimuste eksperte, kes pärinevad enamikust Euroopa Liidu liikmesriikidest ning Euroopa Liidu ja rahvusvahelistest asutustest (Eurostat, Euroopa Komisjon, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon, Rahvusvaheline Tööorganisatsioon). 2004.–2005. aasta jooksul peeti kokku neli ekspertide koosolekut, mille tulemusena laiendati küsimustikuga haaratavat valdkonda, lisades juurde sellised teemad nagu tööpaiga asukoht, töötajate tööga hõivatuse ulatus ning tööalane e-posti ja Interneti kasutamine. Koosolekutel arutati ka küsimustiku sootundlikkust.

Küsimustiku tõlkimine

Et tuvastada ja lahendada võimalikke keeleprobleeme, tehti läbi kaks eri tõlkeprotseduuri: kõigepealt tõlgiti ingliskeelne originaalversioon eri keeltesse ja seejärel lasti see eelnevast tõlkijast sõltumatult inglise keelde tagasi tõlkida. Küsimustiku väljatöötamisel osalesid ka eri riikide eksperdid, kes vaatasid üle tõlke lõpliku versiooni. Tõlketöö hõlbustamiseks koostas fond üksikasjaliku töötingimuste sõnastiku, mis sisaldab küsimustikus kasutatavaid termineid.

Projekti juhtimise süsteem

Et tagada läbipaistvus projekti igas faasis, lõi andmekogumise peatöövõtja uuringuprojekti juhtimiseks veebipõhise süsteemi, mis sisaldas ka küsimustiku tõlkimise süsteemi. Selline süsteem tähendas, et fondi töötajatel oli kõigis arendamise ja rakendamise faasides kogu projektiteabele vahetu juurdepääs.

Andmete kogumise dokumenteerimine ja seire

Fond kiitis enne välitööde alustamist heaks kõik välitöid puudutavad dokumendid (valikukava, küsitlejate juhendid, küsitlejate käsiraamatu ja küsimustiku). Andmete kogumise faasis avaldas peatöövõtja andmete kogumise kohta iganädalasi aruandeid. Lisaks käisid fondi töötajad algusfaasis küsitlejatega kaasas kaheksas riigis, mistõttu neil tuli teatavaid probleeme tuvastada ja lahendada.

Andmete töötlemine ja hindamine

Et tagada küsitlustel kogutud andmete korrektne sisestamine, kontrolliti üle 10% sisestatud küsimustikest. Igas riigis kontrolliti ka 10% küsimustest ja vastustest. Sõltumatu kvaliteedikontrolli ekspert hoolitses ka selle eest, et andmete töötlemise tehniline külg oleks vastavuses hea tavaga.

Uuringu lõplik dokumenteerimine

Projekti kohta koostati terve rida uuringu lõplikke dokumente, sealhulgas kodeerimise ja valikukava kohta eraldi aruanded, andmete toimetamise ja korrastamise aruanne, tehniliste aspektide ja meetodika aruanne, uuringu küsimustikud kõigis keeltes ning uuringu kvaliteedikontrolli lõplik aruanne.

Järeldus viiakse läbi piiratud arvus riikides 2006. aasta algul. Võttes arvesse eelnevalt kirjeldatud protsesse, on tagatud, et uuringuga saadud andmekogu on Euroopa töötingimuste analüüsimiseks usaldusväärne allikas.

<http://www.eurofound.eu.int/ewco/surveys/index.htm>

Teiseks fondi 2005.–2008. aasta tööprogrammi kolmest põhiülesandest on uurida, mis aspektid on tulemuslikud. Strateegilises nelja aasta raamprogrammis „Parem elu ja parem töö muutuvus Euroopas” on fond kindlaks määranud neli põhiteemat, mida oleks vaja põhjalikumalt uurida: tööhõive, töö ja isikliku elu tasakaal, töösuhted ja partnerlus ning sotsiaalne ühtekuuluvus. 2005. aasta tööprogrammi raames uuriti nimetatud laiades valdkondades uusi teemasid, tuginedes varem kogutud teadmiste.

Tulevikku silmas pidades on vaja kindlaks määrata tähtsamad kontseptsioonid ning tuvastada teadmiste puudujäägid – see on ülesanne, mis nõuab nii sisemisi kui ka väliseid ressursse. Nimetatud lähenemine loob aga sobiva metoodika valimiseks tugeva põhja. Tulemuste põhjal saab fond kirjeldada ja analüüsida, millised aspektid on tulemuslikud.

2006. aastal alustab fond juhtumiuuringute metoodika standardite väljatöötamiseks mõeldud projekti elluviimist. Fondil on juhtumiuuringute valdkonnas pikaajalised kogemused. Nimetatud projekti eesmärgiks on töötada rahvusvaheliste juhtumiuuringute läbiviimiseks välja ühtne kvaliteedistandardite kogu. Projekt on osa fondi strateegiast, et parendada veelgi uurimistegevuse standardite kõrget kvaliteeti.

Parema ja ulatuslikuma tööhõive arendamine

Restruktureerimise innovaatiline korraldamine

Euroopa Muutuste Seirekeskus (EMCC) keskendub sellele, kuidas ettevõtted suudaksid muudatustega paremini toime tulla ja neid tõhusalt läbi viia. 2005. aastal avaldas EMCC mitu põhjalikku juhtumiuuringut, milles keskenduti selliste lähenemisviiside tuvastamisele, mis aitaksid minimeerida ettevõtte restruktureerimise negatiivseid sotsiaalseid tagajärgi. Juhtumiuuringute põhjal tuli ilmsiks mitu üldist suundumust, mis on iseloomulikud restruktureerimise innovaatilisele korraldamisele.

Tugimeetmed keskenduvad põhiliselt pigem töötajate ettevõttesisesele ümberpaigutamisele, mitte aga suurtele lahkumistoetustele ega enneaegse pensioni skeemidele. Ühe juhtumi puhul oli vabatahtlikku töölt lahkumist nii ümberpaigutatavas üksuses kui ka kogu personali hulgas. See andis nendele töötajatele, kelle töökohad ümber paigutati, võimaluse mõnel muul ametikohal ja asukohas ettevõttesse siiski tööle jääda. Selline lähenemisviis eeldab, et ettevõtte sobitaksid oma töötajate oskused täpselt üldiste ärivajadustega.

Paljudel teistel juhtudel püüti leida lahendus iga töötaja jaoks eraldi. See aga on palju aeganõudvam tegevus kui koondamisarvu üle peetavad vahetud läbirääkimised ja kestavad tavaliselt 12–18 kuud. Läbirääkimised hõlmavad ka nõustamist, tööotsimist, ümberkoolitamist ning üha enam ka töötajate loodavaid uusi ettevõtteid. Sellegi poolest väitsid ettevõtte, et see on ettevõtte jaoks nii odavam kui ka häirib tegevust vähem ning on seega kasulik nende konkurentsivõimele ja mainele.

Edu oluliseks tingimuseks peetakse poolte usaldust ja koostööd nii aspektides, mis puudutavad ettevõttesisesid töösuhteid, kui ka väliste organitega suhtlemisel. Üks juhtum puudutas pankrotis ettevõtet, mis teavitas tööturu ameteid ja ametiühinguid vajalikest asjaoludest, ning selle tulemusena said nimetatud asutused alustada otsekohe toetuste väljamaksmist ja iga töötaja jaoks spetsiaalsete tugiprogrammide väljatöötamist. Tulemuseks oli, et endiste töötajate usaldus ettevõtte suhtes säilis, ning kui leiti ostja, olid töötajad nõus käitisesse naasma ning rakendama oma oskusi ja eriteadmisi, mida vastasel juhul oleks olnud raske korvata. Teise juhtumi puhul aitasid kohaliku omavalitsuse ja tegevust lõpetava ettevõtte ühised jõupingutused mahajäetud töökoha uuesti ülesehitamiseks luua oma töö kaotanutele uusi võimalusi.

Kõikidele uuritud restruktureerimise juhtudele oli omane üks omadus: kõiki pooli rahuldavate tulemuste saavutamiseks oli vaja mõlemapoolset paindlikkust ja loominguilist.

Restruktureerimisjärgne uute ettevõtete loomine ja ettevõtlus

Üks viise, kuidas oleks võimalik saavutada Lissaboni strateegias seatud eesmärged, on uute ettevõtete loomise ja kasvu toetamine. Euroopa Muutuste Seirekeskuse 2005. aastal teostatud uuring „Ettevõtete loomine restruktureerimise tulemusena” (*Business creation as a result of restructuring processes*) käsitles restruktureerimisjärgses situatsioonis loodavate ettevõtete probleeme.

Sotsiaalselt vastutustundlikud restruktureerimiskavad julgustavad töötuks jäämise ohuga silmitsi seisvaid töötajaid üha enam omaenda ettevõtet looma ja toetavad seda. Uuring hõlmas Hispaania, Madalmaade, Poola, Prantsusmaa, Saksamaa ja Ühendkuningriigi kuut edukat ettevõtte restruktureerimise juhtumit (igast riigist üks juhtum). Neid juhtumeid arutati novembris korraldatud äriühingute võrgustiku seminaril. Rõhutati mitmesuguseid strateegiaid, mis aitavad vähendada töökohtade kaotamist, sealhulgas juhatusele aktsiate kontrollpaki hankimist, vahendavate riigiasutuste toetust ning töötajate ematööstest uutesse tüarettevõtetesse üleviimist.

Nii EMCC uurimuses kui ka seminaril jõuti järeldusele, et selliste algatuste eduks on vaja jõudsat tugistruktuuri, nõustamist ja koolitust. Et ettevõtjate strateegiate juures on kõige nõrgemaks kohaks tavaliselt äriidee, peavad nõustamist pakuvad konsultandid ja koolitusorganisatsioonid ideid väga hoolikalt kontrollima. Teiseks suureks raskuseks on endiselt finantseering, sest pangad ei soovi tavaliselt anda riskikapitali ettevõtetele, mille pikaajaline tulevik ei ole kindel.

Et ettevõtete tegevus on planeeritud pikaks ajaks, kuuluvad nende rajamine ja käivitamine tööturu kalleimate meetmete hulka. Seega on veelgi olulisem parendada ettevõtete toimetulekumäära ja tagada, et need jõuaksid sennamaale, et saaksid kasvada ja luua juurde töökohti. Peale ametlike toetusmeetmete on nimetatud eesmärgi saavutamiseks väga tähtis ka sellise ettevõtluskultuuri arendamine, mis soosib üksikisiku loovust ja ettevõtlusvaimu.

Igaühele meeldiv töökoht

2005. aastal alustas fond uut transversaalset projekti. Projekti „Igaühele meeldiv töökoht: Lissaboni strateegia ettevõtte tasandi täiendused” eesmärgiks on uurida, kuidas ettevõtted aitavad kaasa Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisele, see tähendab parendada tööhõivet, aidata rohkem inimesi tagasi tööturule, muuta tööaeg paindlikumaks ning edendada suurettevõtetes töökohtade loomise võimalusi.

Projekti esimeses faasis kogutakse kokku ja analüüsitakse seitsmes liikmesriigis – Austrias, Itaalias, Madalmaades, Prantsusmaal, Rootsis, Saksamaal ja Ühendkuningriigis – 100 juhtumiuuringut. Uuringut laiendatakse ka uutesse liikmesriikidesse. Projekti kavandamine kestis kogu 2005. aasta ja peatöövõtjatega alustati koostööd detsembris.

Kõik juhtumiuuringud avaldatakse Interneti-andmebaasis ning nende põhjal valmib koondaruanne, milles vaadeldakse ettevõtete algatusi kohalikus kontekstis ning tehakse mõningaid riikidevahelisi võrdlusi. Prognoosi järgi peaks projekti esimesed tulemused avaldatama 2006. aasta lõpu poole.

Vananevat tööjõudu puudutavad tööhõivealgatused

Rahva vananemise mõju tööhõivele ja tööturule ning ettevõtete algatusi selle probleemiga tegelemiseks uuris fond esimest korda 1990. aastate keskel. Siis dokumenteeriti rohkem kui 150 hea tava juhtumit. Kümme aastat hiljem, 2005. aastal, alustas fond nende algatuste kontrollimist, analüüsid, kuidas need on mõjutanud suhtumist, tööjõudu üldiselt ja ettevõtte poliitikat. Analüüsi üks eesmärged on parendada eakate töötajate töövõimalusi ja -tingimusi. Üheteistkümne liikmesriigi juhtumiuuringute põhjal tuleb esile mitu probleemi, sealhulgas sooküsimus, eluaja vaatenurk, kollektiivlääbirääkimised ja ülekantavus.

Oktoobris avati fondi veebilehel juhtumiuuringute andmebaas „Vananeva tööjõu hõive algatused”. Igas juhtumiuuringus kirjeldatakse, kuidas organisatsioon nimetatud probleemile lähenes, ning antakse keskmise kestvusega ja pikaajaliste tulemuste ülevaade.

Tööjõu pakkumine ja töökohtade loomine hooldeteenuste alal

2005. aasta uurimused, mis käsitlesid hooldeteenuste valdkonnas loodud töökohti, sisaldasid ülalpeetavate hooldesektori ja 5-12-aastaste laste koolieelsete ja -järgsete hooldeteenuste kohta tehtud uuringuid.

Ülalpeetavate hooldesektori uurimus tulenes ühiskonna vananemise üle peetavast debatist ning murest, kas ametlike hooldekandetöötajate pakkumine on piisav. Uurimusse kaasati kolmteist riiki, sealhulgas viis uut liikmesriiki ning Bulgaaria ja Rumeenia, kusjuures tulemused näitasid, et hooldajate liikuvuse, koolituse ja ametliku töötamise suhtes rakendatakse head tava. Uurimusel põhinev aruanne ilmub 2006. aasta kevadel. 2006. aasta teisel poolel toimub Euroopa Liidu tolle aja eesistujariigis Soomes ka selleteemaline konverents.

Lastehoolduse projekt uuris ametliku tööhõive arengut hinna poolest soodsates, nooremate laste koolivälistes kõrgetasemelistes hooldusteenustes. Euroopa Liidu 25 liikmesriigis uuritud teemade hulka kuulusid oskused, kvalifikatsioon, sugu ning viisid, kuidas parendada lastehooldussektori töökohtade mainet. Kuues liikmesriigis registreeriti hea tava rakendamise juhte. Aruanne avaldatakse 2006. aastal.

Töö ja isikliku elu tasakaal

Elueast sõltuvad tööajaalternatiivid

Eluea kontseptsioon ja sellega seotud poliitika on muutunud Euroopa Liidu poliitikas järjest olulisemaks: sellele leiab näiteks viiteid Euroopa tööhõive strateegiast, komisjoni teatisest aktiivse vananemise kohta ja demograafilisi väljakutseid puudutavast rohelisest raamatust. Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon andis samuti hiljuti välja eluiga käsitleva uurimuse.

2005. aastal avaldati fondi eluajateemalise uurimuse teises faasis kaks aruannet. Esimene neist, „Elueast sõltuvad tööajaalternatiivid: sotsiaalse turvalisuse muutuvad struktuurid” (*Working time options over the life course: Changing social security structures*), käsitleb seda, kuidas on aega, sissetulekut ning sotsiaalset turvalisust võimalik üksikisiku elu jooksul ümber korraldada. Teine aruanne puudutab töökorralduse uusi suundumusi ja Euroopa ettevõtete algatusi, mis hõlbustavad uue ajakorralduse juurutamist. Euroopa Parlamendi tööhõive ja sotsiaalküsimuste komisjonile esitati demograafiliste väljakutsete teemalist rohelist raamatut puudutaval arutelul ettekanne, mis käsitleb demograafilisi muutusi eluea vaatenurgast.

Uues projektis, mille sisuks on inimese kogu eluiga hõlmav paindlikkus ja turvalisus, on kaks vaatenurka. Esimene neist keskendub tööaja korraldamisele ja töölepingutega seotud erinevatele võimalustele eluea vaatenurgast lähtudes. Teine lähenemine käsitleb paindlikkuse küsimust töökoha vaatenurgast, uurides niisuguste ettevõtete paindlikkusstrateegiaid, mis peavad toime tulema nõudluse suure kõikumisega. Eriti pööratakse tähelepanu mõjule, mida paindlik tööaeg avaldab töötajate töö ja isikliku elu tasakaalule. Nimetatud projekt kujutab endast ettevõtete uuringu täiendust.

Osaluse ja partnerluse soodustamine

Töösuhete juhtimise uued viisid

Euroopa sotsiaalne dialoog on laialdaselt tunnustatud jõuna, millel on ühiskonnas keskne roll ning mis on Euroopa juhtimise parendamisel oluline tegur. 2005. aastal käivitas fond uue projekti „Uute juhtimisviiside mõju töösuhetele”, et analüüsida Euroopa sotsiaalse dialoogi hiljutisi arenguid, mida on mõjutanud uute juhtimisvahendite loomine.

Uurimuses vaadeldakse uusi juhtimisviise töösuhete mitmesugustelt tasanditelt: sektorivaheliselt, sektoriseselt ja ettevõtte tasandilt.

Projekti eesmärgiks on anda teavet, kuidas kõnealused uued vahendid on mõjutanud Euroopa töösuhete süsteemi eri osalisi: Euroopa institutsioone, valitsusi ja sotsiaalpartnereid. Lõpparuanne esitatakse pärast teist ekspertide õpikoda, mis toimub 2006. aasta märtsis.

Euroopa tööõukogud

Kahe eelneva uurimuse – aruande „Euroopa tööõukogud praktikas” (*European works councils in practice*) ning EIRO võrdleva uurimuse „Euroopa tööõukogude areng” (*Developments in European Works Councils*) – tulemustele tuginedes alustati 2005. aastal Euroopa tööõukogude projekti uut faasi. Uue faasi eesmärgiks oli laiendada fondi Euroopa tööõukogude alast uurimistegevust, tehes uute liikmesriikide kogemuste kohta juhtumiuuringuid ja uurides täpsemalt rolli, mis Euroopa tööõukogudel on restruktureerimisel. Esimesed välitöö tulemused peaksid valmima 2006. aasta suveks. Samuti avaldatakse 2006. aastal lühike ülevaade, kus tutvustatakse fondi Euroopa tööõukogude alast uurimistegevust ning nõukogude tegevuse jälgimist, mis on toimunud üheteistkümne aasta jooksul.

EL-10 sotsiaalse dialoogi võimekuse tõstmine

2005. aastal algatas fond sotsiaalse dialoogi võimekuse tõstmise projekti, mis hõlmab kõiki kümmet uut Euroopa Liidu liikmesriiki (Eestit, Küprost, Leedut, Lätit, Maltat, Poolat, Slovakkia, Sloveeniat, Tšehhi Vabariiki ja Ungarit) ning Bulgaariat, Rumeeniat ja Türgit. Projekti eesmärgiks on uurida, kuidas sotsiaalset dialoogi nimetatud riikides edendada, et seda saaks kasutada tööhõive, töötingimuste ja töösuhete parendamise vahendina. Nimetatud projekt viiakse läbi koos Rootsi töö ja isikliku elu arendamise projektiga. Iga riigi kolmepoolsed rühmad, kuhu kuulusid valitsuse, ametiühingu ja tööandjate organisatsiooni esindajad, osalesid fondi korraldatud õpikodades ning arutasid nende riikide oma uurijate koostatud aruandeid. Osalejad olid üksmeelel, et võimalus vahetada kogemusi teiste riikidega on riigisisesele arengule väärtuslikuks impulsiks. 2006. aastal avaldatakse veebis võrdlev kokkuvõttev aruanne ning kümne riigi oma aruanded.

Sotsiaalse ühtekuuluvuse arendamine

Puuetega ja haigete inimeste tööhõivealase nõustamisteenuste arengud

Kuigi Euroopas tööhõivemäärad aegamööda tõusevad, on need puuetega ja haigete inimeste puhul ikkagi madalad. Fondi eelnevad uuringud on keskendunud meetmetele inimeste tööle jätmiseks pärast seda, kui nad on saanud kroonilise haiguse või puude. 2005. aastal alustatud uus projekt jätkab juba alustatud tööd. Projekt keskendub töötajatele, kes on tervislikel põhjustel või puude tõttu töölt lahkunud, ja uurib uuenduslikke meetmeid, mis aitaksid neid – eriti juhendamise ja tööhõivealaste nõustamisteenuste kaudu – tööturule reintegreerida. Projektist avaldatakse 2006. aastal ülevaade ning samuti luuakse sellekohaseid uusi algatusi dokumenteeriv andmebaas.

Migrantide tööalane liikuvus ja sotsiaalsed garantiid

Edukate integratsioonipoliitika alal omandatud kogemuste vahetamine on kohalike ja piirkondlike ametiasutuste jaoks järjest olulisem. Selleteemalist uurimistööd alustati munitsipaaltasandi integratsioonipoliitika analüüsi kontseptuaalse raamistiku väljatöötamisega. Nimetatud projekt näeb ette teha olemasolevate kohalike ametiasutuste võrgustikega koostööd, mille eesmärk on leida mitmes eri valdkonnas jätkusuutliku integratsioonipoliitika hea tava näiteid. Samuti on see erinevat tüüpi integreerimisalgatuste juhendiks ja Euroopa kohaliku tasandi integratsioonipoliitika andmebaasiks.

Fond pidas kõnealuses küsimuses ettekande 2005. aasta juulis toimunud Euroopa Komisjoni rohelist raamatut „Silmitsi demograafiliste muutustega: uus põlvkondadevaheline solidaarsus” käsitleval konverentsil migrantide integratsiooni õpikojas.

Euroopa maapiirkondade elukvaliteedi parendamine

2004. aastal läbiviidud Euroopa elukvaliteedi uuringu esimesed analüüsid tõid esile, et Euroopa linna- ja maapiirkondade erinevused vajavad põhjalikumat uurimist. Peale sissetuleku, tööhõive, teadmiste ja koolituse ning eluaseme erinevuste esineb maa- ja linnaelanikel märkimisväärsed erinevusi ka haridustasemes, vanuses ja soos. 2005. aastal alustati uuringut „Euroopa maapiirkondade elukvaliteedi parendamine”, mille eesmärgiks on vaadelda Euroopa maapiirkondade elukvaliteedi parendamise innovaatilisi meetmeid, mis kasutavad sotsiaalse kapitali algatusi. Septembris korraldati ekspertide seminar, et aidata kaasa 2006. aasta projekti ettepanekute viimistlemisele.

Tähelepanu keskpunktis

Vananevat tööjõudu puudutavad tööhõivealgatused

Viimase nelja aastakümnega on eeldatav eluiga Euroopa Liidus pikenenud umbes kaheksa kuni kümme aastat. Samal ajal on eakate töötajate, eriti meessoost töötajate arv pidevalt vähenenud. Praegu on ainult üks kolmest 55–64 aasta vanusest töötajast palgalisel ametikohal. Euroopa Liidu Lissaboni strateegia järgi on majanduskasvu, tööhõive ja sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamiseks ülioluline iga töötaja – sealhulgas eakate töötajate – potentsiaali täielik ärakasutamine.

Fond uuris rahvastiku vananemise mõju tööhõivele ja tööturule esimest korda 1990. aastate keskpaigas. Aruanne „Töehõive eapiirangute vastu võitlemine: Euroopa hea tava mapp” (*Combating Age Barriers in Employment: A European Portfolio of Good Practice*) pani kirja algatused, mida on tehtud enneaegse pensionile mineku ja tööturult lahkumise suundumuse muutmiseks ning eakate töötajate ametikohal hoidmise, reintegreerimise ja ümberkoolitamise soodustamiseks. Kümme aastat hiljem vaatab fond mõningad dokumenteeritud algatused uuesti üle, et uurida, kuidas need on aastate jooksul muutunud, ning analüüsida, mis on põhjustanud nende edu või ebaõnnestumise. Kokku dokumenteeritakse üheteistkümnes liikmesriigis (Austrias, Belgias, Hispaanias, Itaalias, Kreekas, Madalmaades, Rootsis, Saksamaal ja Ühendkuningriigis) 130 juhtumiuuringut. Uuringutes pööratakse tähelepanu sellistele teemadele nagu sugu, eluea vaatenurk, kollektiivläbirääkimised ja ülekantavus.

Teises faasis laiendati projekti viide uude liikmesriiki – Eestisse, Lätisse, Poolasse, Slovakkiasse ja Sloveeniasse – ning Bulgaariasse ja Rumeeniasse. Aktiivse vananemise soodustamine (tööea pikendamine ja eakate, eriti naiste ja vähese väljaõppega töötajate tööhõive määra tõstmine) on mitmes nimetatud riigis problemaatiline.

Oktoobris avati juhtumiuuringute andmebaas „Vananevat tööjõudu puudutavad tööhõivealgatused”. Andmebaas on kättesaadav fondi veebilehel ning seal esitatud juhtumiuuringutes kirjeldatakse, kuidas eri organisatsioonid nimetatud probleemile lähenevad, ja tutvustatakse keskmise kestvusega ja pikaajalisi tulemusi. Juhtumiuuringuid on tehtud erineva suurusega ja eri sektorites tegutsevates ja erineva organisatoorse ülesehitusega ettevõtetes ning need dokumenteerivad töölevõtmisel, koolitus- ja arendustegevuses, paindliku töö puhul, tervishoius ja ergonoomias rakendatud hea tava juhtumeid.

Detsembris toimus seminar, kus osalesid projekti mõlema faasiga seotud uurijad ja eksperdid. Seminaril käsitleti uurimistulemusi, mille hulka kuulusid hea tava juhend ja analüütiline aruanne, mis võtab kokku töökohtades viimase kümne aasta jooksul vanuseküsimumste lahendamisel toimunud arengu.

Vananeva tööjõuga seotud probleemid nõuavad kõigi huvirühmade osalemist ja tihedat koostööd. Fond on omalt poolt aktiivselt edastanud uurimistöö tulemusi eri huvirühmadele: riikide valitsustele, Euroopa Liidu asutustele (sealhulgas Euroopa Parlamendi vananemistöörühmale), valitsusvälistele organisatsioonidele (Euroopa Eakate Inimeste Platvormile – AGE) ning äriühingutele. Tegevust jätkatakse 2006. aastal põhjaruannete avaldamisega.

<http://www.eurofound.eu.int/areas/populationandsociety/index.htm>

3

Teabevahetus ning ideede ja kogemuste jagamine

Teabevahetus ning ideede ja kogemuste jagamine on fondi uue tööprogrammi kolmas põhiülesanne. See tähendab, et fond peab olema huvirühmade, sihtrühmade ja mitmesuguste teabevahendajate teavitamisel ning oma töö tulemuste edastamisel ise aktiivne. Selline teabevahetus loob Euroopa Liidu sotsiaalpoliitikas osalejatele võimalusi arutada probleeme ja vahetada teatavatel teemadel ideid ja kogemusi.

Teabevahetuse tähtsündmused

Teabevahetuse tähtsündmusteks olid 2005. aastal järgmised:

- uus, teemade järgi liigendatud veebilehe kujundus, mille kõigi lehtede kasutuskordade arv oli kokku 4,5 miljonit: 25% rohkem kui 2004. aastal;
- elukvaliteedi kampaania, millega jõuti kuues riigis kuue miljoni lehelugejani;
- elukvaliteedi kampaania näitajate andmebaasi EurLIFE, mis avati fondi veebilehel;
- suhtluse tihendamise Euroopa Parlamendi, Euroopa Komisjoni ja Euroopa Liidu sotsiaalpartneritega parlamendi liikmete osavõtul toimunud töölõunate kaudu, ning komisjoni, Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni ja Euroopa Tööstuse- ja Tööandjate Keskliitude Ühenduse seminaridel osalemise kaudu;
- kaks fondi seminari: tööjõu vananemist käsitletud ja paindlikkust käsitletud seminar;
- kolm ettevõtete vahelist seminari restruktureerimise ja muutuste kohta;
- tööaja ning töö ja isikliku elu tasakaalu alase ettevõtete uuringu esimeste tulemuste tutvustamine;
- Euroopa töösuhete Interneti-sõnastik, mis sisaldab 300 tööhõive ja töösuhetega seotud Euroopa Liidu tasandi terminite;
- vananeva tööjõu Interneti-andmebaas, mis koondab vanuseprobleemi lahendamise hea tava juhtumeid;
- uue, kaks korda aastas ilmuva ajakirja *Foundation Focus* väljaandmine;
- väljaantud trükiste arvu suurendamine eelmise aastaga võrreldes 10%;
- suunatud algatused, et jõuda avalikkuseni riiklike kontaktkeskuste ning kohalikes uudisteväljaannetes korraldatud ajakirjanduskampaaniate kaudu;
- ettevalmistamisel olev uus sünergiavõrgustik, mis hakkab tööle 2006. aastal eesmärgiga töhustada ERM-i, EIRO ja EWCO veebis ilmuva teabe sisu ja avaldamise protsesse.

Suhted avalikkuse ja huvirühmade esindajatega

Euroopa Liidu tasandi suhete tugevdamine

Euroopa Parlamendiga tihendati koostööd mitme ürituse ja esitluse kaudu, näiteks parlamendi liikmete osavõtul toimunud töölõunatel, kus arutati restruktureerimist ja muutuste juhtimist. Osalejad – tööhõive ja sotsiaalküsimuste, teaduse ja energeetika, regionaalse arengu, majandus- ja rahandusküsimuste komiteede liikmed – näitasid EMCC tegevuse vastu üles suurt huvi. Parlamendi liikmetelt saadud tagasiside oli fondile väärtuslikuks abiks, võimaldades kindlaks määrata uusi uurimist vajavaid valdkondi ning avastada hea tava juhe. Fond osales Euroopa Parlamendi arutelul, kus käsitleti naiste rolli Türgi sotsiaalelus, majanduses ja poliitikas, ning tutvustas Euroopa tööttingimuste uuringu käigus saadud Türgi naiste tööhõive ja tööttingimuste uurimise tulemusi. Fond tutvustas oma uurimuse tulemusi

ka Euroopa Sotsialistide Partei konverentsil „Rohkem ja paremat tööd naistele: kas Euroopa Liidu prioriteet?“, mida juhatas volinik Vladimír Špidla.

Fond osales ka Euroopa Komisjoni demograafiliste muutuste rohelise raamatu „Silmitsi demograafiliste muutustega: uus põlvkondadevaheline solidaarsus“ koostamisel, kusjuures sellel teemal said oma panuse anda koordineeritud koostöö käigus kõik asjaomased institutsioonid.

Viljakas koostööstrateegia on välja töötatud koos Euroopa Liidu regioonide komiteega, millest tulenevalt arvestab regioonide komitee oma seisukohtades eriteadmistega, mis fondil on kogunenud restruktureerimise ja demograafiliste muutuste kohta. Fondi tegevusdirektor Willy Buschak kutsuti Ühendkuningriigi eesistumisajal juhutama Šotimaal toimuvat restruktureerimise koosolekut.

Sektorite sotsiaalpartnerid on Euroopa Liidu tasandil näidanud üles suurt huvi fondi eriteadmiste, eriti restruktureerimise teabe vastu. Fond peab regulaarselt ettekandeid sektorite sotsiaaldialoogi komiteede kontaktfoorumil ja mõne sektorikomitee koosolekul.

Teine iga-aastane teabevahetusseminar, kus osalesid Euroopa Liidu ning ühineja- ja kandidaatriikide sotsiaalsaadikud, äratas huvi liikmesriikide alaliste esinduste hulgas. Fondi ettekanne keskendus ERM-i arengule, Euroopa töösuhete sõnastikule ja vananevale tööjõule mõeldud tööhõivealgatustele.

Fond jätkas dialoogi sotsiaalse platvormiga, millega konsulteeritakse fondi iga-aastaste tööprogrammide ettevalmistamisel.

Avaliku maine parendamine

Lähtudes komisjoni teabevahetuse tegevusplaanist, kasutab fond Euroopa kodanikega kontaktide loomiseks kohalikku lähenemisviisi. Nagu rõhutab teabevahetuskava, on edukaks suhtluseks vaja, et sihtrühm võtaks edastatud teabe omaks. Fond on järginud sellist lähenemisviisi oma Euroopa ringreisi kampaanias: igal külastusel rõhutatakse pressiteadetes ja pressikonverentsidel just külastatava riigiga seotud elukvaliteedi uuringu tulemusi, mida võrreldakse Euroopa Liidu keskmisega või teiste, näitajate poolest sarnaste liikmesriikidega.

Riiklikud kontaktkeskused jätkasid teabe edastamist kohalike arutelude kohta, mis puudutasid tööhõive ja tööturu küsimusi, töö kvaliteeti, põlvkondadevahelist kokkulepet ja pensionile minekut, pensione, võrdseid võimalusi ja migratsiooni. Kõigi riiklike kontaktkeskuste veebilehtedel on nüüd olemas fondi sektsioon, kust saab infot kohalikus keeles. Viie riiklikust kontaktkeskusest on praeguseks kolm suutelised esitama veebilehe kasutamise statistikat: nende kolme keskuse puhul registreeriti kokku umbes 2600 kasutuskorda. E-kirju saadeti uute väljaannete kohta 2005. aasta teisel poolel rohkem kui 10 000. Peale selle tutvustati fondi üheteistkümmel kohalikul näitusel ja jagati laiali üle 800 trükise. Lisaks aitasid riiklikud kontaktkeskused organiseerida mitu fondi seminari.

Dialoogi edendamine

Konverentsid ja üritused

2005. aastal kutsuti fondi rohkem kui 160 fondivälisele üritusele. Fondi töötajad osalesid 95 fondivälisel üritusel, neist 66 üritusel aktiivselt, pidades ettekandeid, juhatahes arutelusid või osaledes õpikodade aruteludes.

Fond ise korraldas 71 üritust: neist 82% toimusid Euroopa Liidu vanades liikmesriikides (peamiselt Iirimaal ja Brüsselis), 10% uutest liikmesriikides ning 8% tänu Phare programmi toetusele ühineja- ja kandidaatriikides. Kokku

osales fondi korraldatud koosolekutel 2126 poliitikategelast, sotsiaalpartnerit, nõustajat, eksperti ja Euroopa Liidu asutuste esindajat.

Fondi külastamine

Fondi külastamise korraldamine on uus viis, kuidas suurendada huvi fondi tegevuse vastu. 2005. aastal külastas fondi 36 rühma, milles oli kokku 239 inimest. Väikese hulga rühmi, näiteks poliitikute ja saadikute rühmi, kutsus fondi juhatus, teised külastasid fondi omal algatusel. Fondi külastanud rühmad koosnesid peamiselt valitsuste ja sotsiaalpartnerite esindajatest ja olid pärit enamasti Põhjamaadest, Saksamaalt ja Austriast. Muuhulgas külastas fondi ka viis uurijarühma. Samuti oli külastajate seas Prantsusmaa üliõpilaste rühm ning mõningad valitsusvälised organisatsioonid. Iga rühma jaoks koostati individuaalne programm, mis sisaldas fondi töötajate ettekandeid ning ettekandejärgseid arutelusid.

Fondi seminaride seeria

Fondi seminaride seeria jätkus ka 2005. aastal ning arutusele võeti kaks uut teemat: töö ja vanus ning paindlik töökorraldus.

Seminaride seeria eesmärgiks on aidata osalejatel kohalikest oludest paremini aru saada, edendada Euroopa poliitika alast teadlikkust, toetada kogemuste vahetamist ja lihtsustada võrgustike toimimist. Seminaridele antud hinnangud on olnud positiivsed, eriti hinnati nii riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil just kolmepoolset probleemide arutamist, millest võtsid osa ametiühingute, tööandjate ja valitsuste esindajad.

EMCC äriühingute võrgustiku seminarid

EMCC alustas äriühingute võrgustiku seminare 2002. aastal eesmärgiga tõsta teadlikkust ettevõtete tasandi tööalaste muutuste tegelikust olukorrast, lihtsustada kogemuste vahetamist ning jälgida üksikasjalikult osaliste diskussiooni. 2005. aastal korraldati kolm seminari, millel osales kokku 140 inimest, esindades ettevõtete juhatusi, ametiühinguid ja töönookogusid, teadusasutusi ning Euroopa Liidu liikmesriikide ja ühinejariikide ametivõime. Seminaride ülesehitus sarnanes eelmiste aastate seminaride omaga: eksperdi sissejuhatus, seejärel neli juhtumiuuringu ettekannet, mille käigus juhatajad või/töötajate esindajad, kes on valitud ühiste ülesannete uuendusliku ja eduka lahendamise alusel, tutvustavad oma ettevõtte kogemusi. Ettekannetele järgneb mõõdukas nii üldine kui töörühmades toimuv arutelu.

Seminaridel käsitleti järgmisi teemasid:

- Seminaril „Äriteenuste välismaale üleviimine: kas oht või hea võimalus?” vaadeldi logistikat ja protsesse, mis on ettevõtete töökohtade järjest uutesse riikidesse viimise strateegia taga.
- Seminaril „Innovatsioon töökohas: tootlikkuse ja töö kvaliteedi parendamine” uuriti selliste innovaatiliste töökorraldusmudelite tähtsust, mis võimaldavad ettevõtetel saavutada suuremat tulemuslikkust ja edendada töötajate võimu suurendamist.
- Seminaril „Äriühingute loomine restruktureerimise tulemusena” keskenduti restruktureerimise uuenduslikule lähenemisviisidele, mis aitavad luua juurde töökohti ja rajada töötajatel oma ettevõtteid.

Teabeväljaanded

Uued väljaanded

2005. aasta oktoobris avaldati fondi esimese kaks korda aastas ilmuva ajakirja *Foundation Focus* esimene number. Igas numbris on kavas käsitleda mõnda päevakajalist, Euroopa Liidu sotsiaalsest ja majanduslikust aspektist tähtsat teemat, mille kohta avaldatakse erinevatest vaatenurkadest lähtuvaid artikleid.

Esimeses numbris uuriti töölase restruktureerimise probleemi ja avaldati komisjoni 2005. aasta märtsi teatise ülevaade. Vaadeldi selliseid teemasid nagu töökohtade kaotamise ja loomisega seotud suundumused, töötajate reaktsioon restruktureerimisalgatustele ning vähem arenenud valdkondades edukalt kasutatud sotsiaalse kapitali algatused. Ajakirja viimases rubriigis võeti tähelepanu alla kaks sektorit – autotööstus ja äriteenuste sektor – ning tutvustati nimetatud sektorites restruktureerimise probleemidega toimetulemiseks kasutatavaid strateegiaid.

Kokku ilmus 2005. aastal originaalkeeles trükistena ja veebis 178 väljaannet, mis on 10% rohkem kui 2004. aastal. Väljaannete seas oli 150 aruannet ja 17 fonditeemalist, uudiste- või reklaamväljaannet. Kui arvata juurde ka väljaannete tõlked, on 2005. aasta väljaannete arv 332.

2005. aastal avaldatud teabeväljaannetest pälvis kõige rohkem kiitust Euroopa töösuhete sõnastik, mille esitlustseremoonia toimus Brüsselis ja kus kõne pidasid volinik Vladimír Špidla ning Euroopa Tööstuse- ja Tööandjate Keskliitude Ühenduse, Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni ja riikide valitsuste esindajad.

Fondi veebilehe kasutamine

2005. aastal suurenes fondi veebilehe külastuskordade arv 2004. aastaga võrreldes 25%. Põhilehe *Eurofound* külastatavus suurenes 33%, mis tähendab, et kokku oli kasutajaid 1 900 000. EIRO veebilehe külastatavus suurenes 11%, külastajate arv oli 2 342 177.

Veebileht	Kasutuskordade arv 2005. aastal	Kasutuskordade arvu suurenemine 2004. aastaga võrreldes
<i>Eurofound</i>	1 957 089	33%
EIRO	2 341 177	11%
EMCC	337 537	133%

Üks edu põhjusi oli veebilehe *Eurofound* ümberkujundamine. Kasutusele võeti teabe teemade järgi liigitamine ning riikide, sektorite või keele järgi sortitud teabele juurdepääs muudeti lihtsamaks. 2005. aastal võeti kasutusele järgmised uued veebivahendid:

- elukvaliteedi andmebaas EurLIFE, mille kaudu on tagatud lihtne juurdepääs mitmetele elutingimustega seotud näitajatele ning mis võimaldab kasutajatel koostada tabeleid ja graafikuid individuaalsete vajaduste järgi;
- Euroopa töösuhete Interneti-sõnastik;
- töökohas vanusega seotud probleemide lahendamise juhtumiuuringute kogu.

Praegu on veel raske hinnata, kuidas need vahendid veebilehtede üldist kasutamist on mõjutanud.

EIRO ja EMCC veebilehtede kohta viidi läbi ka kasutajauuring ja saadi eksperthinnang, mille tulemusena esitati parendusettepanekuid, mille hulka kuuluvad otsinguvahendite täiustamine, lühemad ja selgemad aruanded ning jooniste lisamise vajadus. Mõningad muudatused on juba tehtud ning teised, näiteks uus otsinguvahend, võetakse kasutusele 2006. aastal.

2006. aastaks planeeritud veebilehe uuenduste hulka kuulub ka kolme veebilehe – EIRO, EMCC ja *Eurofound*'i – fondi üheksainsaks leheküljeks ühendamine.

Euroopa elukvaliteedi uuringu kampaania

Euroopa elukvaliteedi uuringu kampaania algas 2004. aastal ja jätkus 2005. aastal. Aasta jooksul avaldati kolm põhjalikku aruannet ja juunis avati EurLIFE'i andmebaas ning uuendati fondi veebilehte.

Euroopa elukvaliteedi uuringut käsitleti ka 2005. aastal toimunud kuue riigi külastamisel peetud ettekannetes. Pressiüritused, kus rõhutati fondi tegevust kohalikust vaatepunktist, leidsid igal visiidil meedias laialdast kajastamist. 2005. aastal tehtud kuue visiidi käigus teavitati ajalehtede, televisiooni ja raadio kaudu kokku umbes 7,5 miljonit inimest. Et riikide külastamine algas juba 2004. aastal, on tänaseks meedia kaudu teavitatud üle 14,3 miljoni inimese.

Peale fondi tegevuse tutvustamise annab ringreis fondi töötajatele ka hea võimaluse kohtuda fondi huvirühmadega ja pidada koos nendega kahepoolseid koosolekuid.

Tähelepanu keskpunktis

Dialoogi edendamine

Et 2004. aasta seminaride tagasid oli positiivne, jätkati fondi seminaride sarja projekti ka 2005. aastal. Korraldati kaks seminari: esimene neist – „Vanus ja töö: eri põlvkondade ühendamine” – oli 2004. aasta selleteemalise sarja lõpetuseks, kuid teine – „Jätkusuutliku ja paindliku töökorralduse suunas” – võttis arutusele uue teema. Tööteemalisel seminaril uuriti päevakorras olevate sotsiaalsete ja poliitiliste küsimuste põhipunkte, muuhulgas propageeriti ka eakate töötajate tööturule pääsemise võimalust, aktiivse vananemise toetamist ning eluaegse õppe ja tööhõive täiustamist. Paindliku töökorralduse teemaline seminar keskendus tööaja ja töökorralduse paindlikkusele.

Seminaride sarja eesmärk on luua võimalusi teadmisi vahetada, mis omakorda lihtsustaks Euroopa sotsiaalpoliitikas heade otsuste tegemise protsessi ja aitaks riiklikul tasandil sotsiaalküsimustega tegelejalatel saavutada Lissaboni strateegias seatud eesmärged. Võrgustikus töötamine, oma kogemuste jagamine ja teadmiste arendamine Euroopa poliitika kohta on selle strateegia jaoks üliolulised. 2005. aasta seminaride ülesehitus oli sama mis eelmiste sarjade puhul: Euroopa Liidu poliitika ja fondi tegevuse ülevaade, seejärel kohalikke olusid käsitlevad ettekanded, erinevatest ettevõtetest pärinevate näidete uurimine ning eksperdi teemakohane arvamus.

2005. aasta seminaride edu oluliseks teguriks võib pidada kolmepoolset struktuuri, mis tähendab, et seminaridel osalesid nii sotsiaalpartnerite, riikide valitsuste kui ka Euroopa Komisjoni esindajad. Võimalust arutada probleeme eri osapooltega hinnati nii riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil. Osalejatele anti koosviibimiseks küllaldaselt aega, nii et nad said välja töötada metoodilise lähenemisviisi, luua võrgustikke ja mitteametlikke suhteid.

Fondi seminaride sari jätkub 2006. aastal tööalast konkurentsivõimet ning paindlikkust ja turvalisust käsitleva seminariga. Jätkatakse 2005. aastal kasutatud teabevahetusstrateegia rakendamist, pakkudes osalejatele spetsiaalset veebilehte ning avaldades fondi veebilehel seminaride ja nendel esinejate osaluse kohta käivat teavet.

<http://www.eurofound.eu.int/events/fss.htm>

Fondi töö tõhusus ja Euroopa kodanike töö- ja elutingimustele avaldatav mõju on fondi huvirühmade, sihtrühmade ja muidugi fondi oma töötajate jaoks väga oluline: kui on teada, et töö on kasulik ja muudab asju paremaks, siis motiveerib see püüdlema järjest paremate tulemuste poole.

Fondi ülesandeks on aidata kaasa Euroopa paremate elu- ja töötingimuste kavandamisele ja kujundamisele. Fond on võtnud sihiks olla nimetatud valdkonnas võtmetegijaks, eriteadmiste keskuseks nii Euroopa kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Praegusel ajal, kui tähtsustatakse selget arvestatavust, peab ka uurimistöö arvestama rahaga ja sellel tööl peavad olema nähtavad tulemused. Fondi töö mõju mõõtmine tähendab ühest küljest hindamist ja teisest küljest seiret. Fondi süstemaatilise hindamisprogrammi osana tellitakse 2006. aastal fondi tööle ja töö efektiivsusele fondiväline üldhinnang.

Fondi töö mõju tõhus jälgimine eeldab andmeid, mis näitavad, kui kasulik on fond sihtrühmade jaoks. Nimetatud tähts kasutamisalane teave on fondi mõju jälgimise ja kontrollimise süsteemis kõige olulisem. See võimaldab otsustada, kas fondi töö mõju jõuab sihtrühmadeni ning kuidas need rühmad fondi teenuseid kasutavad.

2005. aastal saavutas fond palju, osaledes Euroopa Liidu tasandil poliitika ja õigusaktide väljatöötamises: tulemused saavutati tänu uurimistegevuse ja teabe seoste ning poliitikakujundajate vajaduste ja huvide mõistmisele. Samal ajal on veel palju õppida uurimistegevuse ja poliitika seostest. Fond üritab välja arendada mehhanisme, mille abil mõõta mõju, mida uurimistegevus poliitikale avaldab, ning luua võimalusi uurimistegevust ja poliitikat aktiivselt seostada.

Fond on kindlaks määranud neli peamist näitajat, mille põhjal hinnata oma töö ja tegevuse kasulikkust. Neid käsitletakse järgnevalt.

Euroopa tasand

Euroopa Liidu tasandi poliitika kujundamise protsessis osalemine on fondi jaoks tähtis strateegiline eesmärk. See tähendab, et poliitikakujundajate eri rühmadele pakutakse suunatud teavet, usaldusväärseid andmeid ja analüüse.

2005. aasta oli viljakas aasta, sest fondi tegevus tõusis rohkem esile ja Euroopa Liidu tasandi huvirühmad tunnustasid fondi positiivselt, samuti tunnustati fondi panuse tõhususust Euroopa Liidu seadusandlike menetluste valdkonnas.

Euroopa Liidu õigusaktide ja poliitilistes dokumentides esines viiteid fondi töödele, fondi tööde tsiteerimist ning otsesest fondi tööde kasutamisest kokku 49 korral, mis tähendab 150% kasvu võrreldes 2004. aastaga.

2005. aastal tunnustati fondi tööd Euroopa Liidu tasandil mitmes valdkonnas:

- Fondi eriteadmisi ja vahendeid kasutati Euroopa Liidu poliitilistes dokumentides seoses järgmiste teemadega: tööhõive ja töötingimused, restruktureerimine, sooküsimus, sotsiaalne dialoog ja demograafilised muutused. 2005. aastal oli temaatiliselt kõige populaarsem EMCC ja eriti Euroopa Restruktureerimise Kontrollkeskus (ERM), mis on pälvinud kõikide huvirühmade hulgas varasemast palju rohkem tähelepanu.
- Komisjoni teatises „Restruktureerimine ja tööhõive” nõuti spetsiaalselt, et fond ja EMCC arendaksid edasi nii oma kvalitatiivse kui ka kvantitatiivse analüüsi allikaid, et luua avalikeks restruktureerimis- ja ümberpaigutamisteemalistele debattidele tugevam alus.
- ERM-i andmete ja uuringutulemuste kasulikkust tunnustati ka Euroopa Ülemkogu mitteametlikul ministrite kohtumisel, mis puudutas restruktureerimist ja toimus Luksemburgi eesistumisajal.

- Euroopa Parlamendi resolutsioonis „Euroopa konkurentsivõime tugevdamine: tööalaste muutuste mõju poliitikale ja VKE-de rollile” nõuti, et Euroopa Komisjon paluks eksperdirühmal koostada Euroopa Ülemkogule aruanne, mis põhineks suures osas fondi ja EMCC restruktureerimis- ja sotsiaalse dialoogi eriteadmistel.
- Fondi ettekanne „Demograafilised muutused eluaja vaatenurgast”, mis esitati Euroopa Parlamendi tööhõive ja sotsiaalküsimuste komiteele, oli võtmesündmuseks, mis pani parlamendi liikmeid fondi soovitusi arvesse võtma: selle tulemusena muudeti demograafilisi muutusi käsitlevat komisjoni rohelist raamatut.

Meedias kajastamine

Viie aasta jooksul väljatöötatud aktiivne pressistrateegia, mis tähendab, et ajakirjanikega suheldakse regulaarselt kogu Euroopa majanduslik-sotsiaalsel areenil, tagab selle, et fondi töö ja tulemused on Euroopa meedias kajastatud. 2005. aastal anti fondi pressialase tegevuse osana välja 37 pressiteadet, mille tulemusel ilmus kokku 800 artiklit või uudiseteadet, kümme telesaadet ning 22 intervjuud ja raadiouudistesaadet.

Euroopa Liidu eri paikades korraldati ajakirjanike jaoks kokku kaksteist pressikonverentsi ja briifingut. Aasta jooksul esitasid ajakirjanikud 180 päringut: võrreldes 2004. aastaga, kui vastav arv oli 460, on see palju vähem, mis annab tunnistust, et fondi veebilehe pressiteadete osa ümberkorralduse tõttu on teabe kättesaamine varasemast parem.

Enamik fondi tööd kajastavatest artiklitest, intervjuudest ning tele- ja raadiosaadetest on fondi pressitegevuse tulemus, kuid fondi tööle viitavate kajastuste arv suureneb. See on saavutatud tänu fondi pidevatele püüdlustele muuta fond Euroopa juhtivaks majanduslik-sotsiaalse arengu teabeallikaks.

Uus meedia jälgimise süsteem, mis mõõdab nii ajaleheartiklis esitatud ülevaate ulatust kui ka sisu, näitab, et fondi, selle tööd ja tulemusi on aasta jooksul tutvustatud umbes 12 miljonile inimesele. Mitmel korral on fondi tegevus jõudnud suurte päevalehtede esikülgedele; sellisteks ajalehtedeks olid näiteks Prantsusmaa *Le Monde*, Soome *Aamulehti*, Tšehhi *Mlada Fronta Dnes* ning Austria *Wirtschaftsblatt*. Järjest rohkem on fondi tööle viidatud ka juhtkirjades ja arvamuseveergudel.

Üks olulisi ajendeid fondi ja selle tööd ulatuslikumalt meedias kajastada on olnud Austria, Hispaania, Iirimaa, Rootsi, Sloveenia ja Ungari külastamise ajal korraldatud pressiüritused.

Fondivälistelt üritustelt saadud kutsed

Fondi töötajad osalesid 2005. aastal 95 fondivälisel üritusel, millest 66 üritusel olid nad aktiivsed osavõtjad, tehes ettekandeid või juhatades konverentse. Nendest fondivälistest üritustest korraldasid Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja Eurostat umbes 25, riikide ministriumid 12 ning ülejäänute korraldajateks olid sotsiaalpartnerite rühmad, valitsusvälised organisatsioonid ning uurimisinstituutsioonid. Alljärgnevas tabelis on esitatud ürituse jaotus teemade kaupa.

Teemad, mida käsitleti fondivälistel üritustel, kus fondi töötajad osalesid

Teema	Ürituste arv
Kõik teemad	12
Töösuhted ja partnerlus	21
Sotsiaalne ühtekuuluvus	26
Tööhõive ja töötingimused	9
Töö ja isikliku elu tasakaal	11
Tööhõive ja töösuhted	3
Restruktureerimine	13

Tsiteerimine teadusajakirjades

Suur osa fondi poliitikal orienteeritud sotsiaalteadustööst jõuab akadeemilistesse ringkondadesse ajakirjade ja artiklite kaudu, kus seda kasutatakse ideede arendamise ja edasise uurimistöö alusena.

Fond peab arvet viidete ja viiteid sisaldavate ajakirjade arvu kohta. Et kunagi ei saa olla kindel, kas kõik viited on teada, esindab koguarv alati viidete vähimat arvu. Tavaliselt peetakse viidete kohta arvet kaheaastase perioodi jooksul, sest uurimise avaldamise ja fondiväliste väljaannete peavoolu jõudmise vahele jääb teatav aeg. Samuti on oluline teada, kui tihti tähtsamates ajakirjades fondi uurimistöödele viidatakse.

Viited ajakirjades

2004.–2005. aastal viidati fondi uurimistöödele vähemalt 350 artiklis, mis ilmusid 220 eri ajakirjas. Need arvud põhinevad järgmistel andmebaasidel: Scopus, Social Sciences Citation Index, PsycLIT, Econlit, CSA Sociological Abstracts, CSA Worldwide Political Science Abstracts ja Emerald Management Reviews.

Fondi tööle on peale alljärgnevas tabelis nimetatud neljateistkümne viidatud ka teistes ajakirjades, kuid arvestatud on ainult neid väljaandeid, kus fondi tööle on kahe aasta jooksul viidatud üle nelja korra.

Ajakirjad, kus 2004.–2005. aasta jooksul on fondi tööle viidatud neli või enam korda

Ajakiri	Viidete arv
European Journal of Industrial Relations	12
International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations	11
Industrial Relations Journal	11
Economic and Industrial Democracy	10
Work, Employment and Society	8
Social Science and Medicine	7
Journal of Occupational and Environmental Medicine	6
British Journal of Industrial Relations	5
Employee Relations	5
European Journal of Work and Organisational Psychology	5
Foresight	5
Journal of Occupational Health Psychology	5
International Journal of Human Resource Management	4
International Journal of Occupational and Environmental Health	4

Peamised akadeemilised tegevusvaldkonnad

Teiseks viisiks, kuidas mõõta fondi mõju akadeemilisele ringkonnale, on kasutada ISI (*Institute of Scientific Information*) mõjufaktoreid, mis koosnevad sotsiaalteaduse 54 eri kategooriast. Nendes kategooriates esinevad viited annavad tunnistust, kui levinud, tõsiteaduslikud ja kvaliteetsed on ajakirjad, kus fondi tööle on viidatud. 2004. aasta ISI mõjufaktorid, mis avaldati 2005. aastal, näitavad, et fondi uurimustele on viidatud 54 kategooriast kahekümne neljas.

Kõige sagedamini esines viiteid kõrgetasemelistes ajakirjades, mis kuulusid järgmistesse kategooriatesse: töösuhted ja tööhõive, rahva- ja keskkonnatervis ja töötervishoid, rakenduspsühholoogia, sotsioloogia.

Elutingimused

Töö ja isikliku elu tasakaal: strateegiline vaatenurk

8. märts, Kopenhaagen, Taani

Korraldaja: CBAF (Taani Töö ja Isikliku Elu Tasakaalu Keskus)

Sõnavõtja: Henrik Litske.

Demograafiliste muutustega silmitsi: uus põlvkondadevaheline solidaarsus

11.–12. juuli, Brüssel, Belgia

Euroopa Komisjon

Ettekande pidaja: Hubert Krieger.

Euroopa Parlamendi vananemisalane tööühm

20. september, Brüssel, Belgia

Sõnavõtja: Gerlinde Ziniel.

Euroopa Eakate Inimeste Föderatsioon: 18. rahvusvaheline kongress

30. september – 1. oktoober, Ljubljana, Sloveenia

Korraldaja: EURAG (Euroopa Eakate Inimeste Föderatsioon)

Õpikoja rühma juhataja: Robert Anderson.

Töösuhted

Sotsiaalne dialoog ja töölased muutused

24. veebruar, Brüssel, Belgia

EMSK ja CCMI õpikoda

Sõnavõtja: Isabella Biletta.

Konfliktide ennetamine ja lahendamine

22.–23. aprill, Sofia, Bulgaaria

Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC) konverents

Sõnavõtja: Timo Kauppinen.

Euroopa sotsiaalse dialoogi raames peetud mitteametliku töö seminar

19. september, Brüssel, Belgia

ETUC-i ja UNICE ühine seminar

Sõnavõtja: Isabella Biletta.

Töötajate osalus globaliseerivas maailmas

14.–15. oktoober, Frankfurt, Saksamaa

Rahvusvaheline sümposium

Sõnavõtja: Stavroula Demetriades.

Sotsiaalne dialoog: erinevad hääled, ühine nägemus

17. november, London, Ühendkuningriik

Ühendkuningriigi Valitsuse Kaubandus- ja Tööstusosakond (Department of Trade and Industry, DTI), Ühendkuningriik

Konverents oli osa Ühendkuningriigi Euroopa Liidu eesistujaegsest tegevusest.

Sõnavõtja: Timo Kauppinen.

Töösuhted Euroopa Liidus, Jaapanis ja Ameerika Ühendriikides

24.–25. november, London, Ühendkuningriik

EIRO õpikoda

Sõnavõtjad: Isabella Biletta, David Foden, Stavroula Demetriades.

Töötingimused

ECE (Euroopa Majanduskomisjoni), ILO ja Eurostati töökvaliteedialane ühisseminar

11.–13. mai, Genf, Šveits

ECE, ILO ning Eurostat

Sõnavõtja: Greet Vermeulen.

Töökohas esineva ahistamise ja vägivalda ülevaade

12. mai, Brüssel, Belgia

Euroopa Liidu sotsiaalpartnerite ühisseminar töökohas esineva vägivalda ja ahistamise teemal

Sõnavõtja: John Hurley.

Koolitus ja tööalane konkurentsivõime

21.–22. juuni, Luksemburg

EWCO ja Luksemburgi ühisüritus Luksemburgi eesistumisajal

Sõnavõtjad: Willy Buschak, Jean-Michel Miller, Bernard Housett, John Hurley ja Greet Vermeulen.

Euroopa Küsitlusuuringute Assotsiatsiooni 1. rahvusvaheline konverents

18.–22. juuli, Barcelona, Hispaania

Euroopa Küsitlusuuringute Assotsiatsioon (European Survey Research Association)

Sõnavõtja: Enrique Fernandez.

Kõrge tulemuslikkusega töökohad: sest inimesed teevad tõsiselt tööd

15. september, London, Ühendkuningriik

Ühendkuningriigi Valitsuse Kaubandus- ja Tööstusosakond (Department of Trade and Industry, DTI), Ühendkuningriik

Sõnavõtja: Enrique Fernandez.

Edu, paradoksid ja puudujäägid: viimasest avaliku teenistuse alal läbiviidud inimressursside juhtimise reformist saadud kogemused

26.–27. september, Maastricht, Madalmaad

EIPA seminar (European Institute of Public Administration)

Sõnavõtja: Jean-Michel Miller.

Euroopa Muutuste Seirekeskus

Tööhõive rahvusvahelistumine: õiglase globaliseerumise ülesanne

11.–12. aprill, Annecy, Prantsusmaa

ILO ja Prantsusmaa Töö, Tööhõive ja Sotsiaalse Ühtekuuluvuse Ministeerium

Sõnavõtja: Barbara Gerstenberger.

Kalandussektori sotsiaalse dialoogi komitee täisistung

14. oktoober, Brüssel, Belgia

Sõnavõtja: Torsten Müller.

MIRE 1. rahvusvaheline konverents (Managing Innovative Restructuring in Europe, Euroopa innovaatilise restruktureerimise juhtimine)

7.–8. detsember, Pariis, Prantsusmaa

MIRE

Sõnavõtja: Donald Storrie.

Tööhõive muutuv asjas: tehnika, asukoht ja keskkond

7.–8. detsember, Brüssel, Belgia

Euroopa Parlamendi sotsialistide rühm

Sõnavõtja: Barbara Gerstenberger.

Üldist

Ühtsus erinevustest hoolimata: vajadus integreeritud tööinspeksioonisüsteemi järele

9.–11. märts, Mondorf-les-Bains, Luksemburg

ILO ja Luksemburg eesistujariigina

Sõnavõtja: Willy Buschak.

Sotsiaalpoliitika uued vaatenurgad

8. aprill, Baden, Austria

Austria Riiklik Tööamet (*Austrian Federal Chamber of Labour*)

Sõnavõtja: Willy Buschak (põhietekanne).

Mis on Euroopa Liidus uut? Euroopa info 2005

14.–15. aprill, London, Ühendkuningriik

Euroopa Informatsiooni Assotsiatsioon (14. aastakonverents)

Sõnavõtja: Elisabeth Lagerlöf.

Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond

Majandusaasta aruanne 2005

2006 – 38 – 21 x 29,7 cm